

I. CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM

Według różnych źródeł populacja trzmieli w Polsce spadła o 90-95 proc. Najważniejszą przyczyną spadku liczebności było stosowanie na terenach rolnych do zwalczania szkodników zabójczego DDT. (...) Obecnie śmiertelnym zagrożeniem dla owadów są stosowane masowo insektycydy i herbicydy. Stosuje się je, często nie przestrzegając okresów karencji, w czasie kwitnienia i w ciągu dnia, czyli w czasie żerowania pszczoł i trzmieli. Niszczenie chwastów, niefortunne (i zakazane przez martwe w praktyce przepisy prawa) wypalanie wiosenne traw, zaorywanie miedz, likwidowanie przydroży i innych nieużytków, powoduje masowe giniecie tych owadów z powodu głodu oraz niszczenia znajdujących się tam gniazd. Głód jest również powodem giniecia wielu gatunków pożytecznych owadów zapylających. Zagrożeniem jest też powstawanie wielohektarowych, monokulturowych plantacji, nie poprzecinanych miedzami. Także powszechna już moda na strzyżone trawniki obsadzone jedynie iglakami powoduje, że zanika bardzo ważna baza pokarmowa, jaką była zawsze ukwiecona polska wieś. W ostatnich latach obserwujemy również niekorzystne zmiany klimatu, szczególnie groźne zmiany temperatury na wiosnę. Gdy robi się ciepło, matki trzmieli wychodzą z zimowli, po czym temperatura gwałtownie spada, co powoduje straty nie tylko w pożytku (głównie drzewa owocowe), ale i śmierć matek trzmieli. (...)

Trzmielie są doskonałymi zapylaczami. Hoduje się je głównie do „pracy” w szklarniach. Wydawać by się mogło, że wpłynie to korzystnie na wielkość ich populacji, jednak z powodu ułomnych przepisów w polskim prawie tak nie jest. Trzmielie są u nas pod ochroną i to bardzo dobrze, ale na skutek tego przepisu nie można ich również hodować ani sprzedawać. Dlatego do szklarni sprowadza się obce genotypowo gatunki, na przykład z Holandii, Belgii lub Izraela. Mimo że producenci zapewniają, że sprowadzane są tylko gatunki występujące w Polsce (więc nie ma możliwości wprowadzenia nowego gatunku) i że wszystkie owady są wolne od pasożytów i chorób, tak naprawdę nikt tego importu trzmieli nie kontroluje. Służby celne nie są w tym kierunku przeszkolone i liczba specjalistów w tej dziedzinie jest za mała. Ponadto w związku z wysokimi cenami ulików pojawiają się amatorzy wyłapujący matki i podejmujący próby hodowli. Znane są również przypadki działania na terenie naszego kraju agentów firm zagranicznych, którzy odłowione matki przemycają za granicę do firm zajmujących się hodowlą.

Natalia Gan, Czy polskim trzmielom grozi zagłada? [w:] „Przyroda Polska” nr 5 maj 2008, s. 30.

1. Przyczyn spadku populacji trzmieli autorka artykułu dopatruje się w:

- A) stosowaniu w rolnictwie szkodliwych środków chemicznych
- B) nieumiejętnym gospodarowaniu terenami zielonymi
- C) trwającym przez długi czas wiosennym chłodzie
- D) nieprzestrzeganiu przepisów prawa

2. Głód owadów bywa wywołany przez:

- A) brak wystarczającej liczby łąk
- B) niedbalstwo hodowców
- C) usuwanie nieużytków
- D) zakładanie dużych, jednorodnych upraw

3. Import trzmieli powoduje ryzyko:

- A) zmieszania gatunków tych owadów
- B) przeniesienia przez owady choroby
- C) nadmiernego wzrostu populacji tych owadów
- D) rozprzestrzeniania się pasożytów

4. Problemy z importem są wynikiem:

- A) działania obcych agentów
- B) wysokiej ceny ulików
- C) braku specjalistycznego wykształcenia celników
- D) małej liczby wykwalifikowanych celników

5. Autorka tekstu odnosi się krytycznie wobec:

- A) niektórych przepisów prawa
- B) objęcia trzmieli ochroną
- C) gwarancji hodowców trzmieli
- D) pracy służb celnych

6. Objęcie trzmieli ochroną skutkowało:

- A) spadkiem zapotrzebowania na te owady
- B) uniemożliwieniem hodowli tych owadów
- C) zaprzestaniem stosowania w rolnictwie insektycydów
- D) zakazem sprzedaży tych owadów

II. NAUKA O JĘZYKU

7. Prawidłowo nazwano część mowy:

- A) tutaj - zaimek
- B) ale - przyimek
- C) albo - spójnik
- D) prosto - przymiotnik

8. Prawidłowo nazwano liczebnik:

- A) piętnasty - zbiorowy
- B) czworo - porządkowy
- C) półtora - ułamkowy
- D) dziewięć - główny

9. Nieprawidłowo zastosowano liczebnik w zdaniu:

- A) Tam są cztery pisklęta.
- B) Mam dwoje oczu.
- C) Opiekuję się piętnaściorgiem dzieci.
- D) Pojedziemy dwoma saniami.

10. Nieprawidłowo zapisano liczebnik:

- A) dwudziesty siudmy
- B) ósmy
- C) stodwadzieściasześć
- D) piędziesiąt sześć

11. Czasownikiem nieprzechodnim jest wyraz, który:

- A) nie odmienia się
- B) nie ma strony biernej
- C) nie występuje w trybie orzekającym
- D) ma dwa znaczenia

12. Prawidłowo określono formy czasownika:

- A) przyszli - czas przeszły, l. mnoga, osoba 3
- B) poczekam - czas teraźniejszy, l. pojedyncza, osoba 1
- C) uciekliśmy - czas przeszły, l. mnoga, osoba 2
- D) strącisz - czas przyszły, l. pojedyncza, osoba 2

13. Czasownik w stronie zwrotnej znajduje się w zdaniu:

- A) Uczesz się w warkocze.
- B) On ciągle się kąpie.
- C) Znowu przeglądasz się w lusterku.
- D) Zająłam się sprzątaniami.

14. Konstrukcję bierną ma zdanie:

- A) Obiad został już zjedzony.
- B) Ciągłe była przez wszystkich chwalona.
- C) Nikt mu nigdy nie dokuczał.
- D) Jestem na wycieczce w górach.

15. Zaimek rzeczowny znajduje się w zdaniu:

- A) On jest sympatyczny.
- B) Wczoraj tu był.
- C) Weź mój plecak.
- D) Nigdzie jej nie ma.

16. Nieprawidłowo zastosowano zaimek w zdaniu:

- A) Mnie tam nie było.
- B) Mi to powiedz.
- C) Zasłoń te słońce.
- D) Pomóżmy jemu w pracy.

17. W zdaniu *Mama opowiada ciekawe bajki.* - prawidłowo nazwano jego części:

- A) mama - podmiot
- B) opowiada - orzeczenie
- C) ciekawe - przydawka
- D) bajki - dopełnienie

18. Poprawnie powiemy:

- A) już wyschnęłam
- B) wyschnął na słońcu
- C) zmoknął na deszczu
- D) szybko wyschnęła

III. LITERATURA

19. Gdy Fileas Fogg, bohater książki pt. „W 80 dni dookoła świata”, udał się w podróż, większość Anglików uznała, że:

- A) ucieka przed policją
- B) nie ma szans na wygranie zakładu
- C) chce w łatwy sposób wzbogacić się
- D) jest szaleńcem

20. Podróż pana Fogga i Obieżyświata przez Indie opóźniła się z powodu:

- A) zaginięcia bagażu
- B) aresztowania podróżnych
- C) ich interwencji przeciw zbrodni
- D) niebezpiecznej burzy

21. Sprężycki, bohater książki pt. „Wspomnienia niebieskiego mundurka”, swą fascynację poezją wyraził poprzez:

- A) ucieczkę z lekcji na spotkanie z poetą
- B) pisanie wierszy
- C) naukę wierszy na pamięć
- D) głośne czytanie „Pana Tadeusza”

22. Zdarzenia ukazane w książce pt. „Kłamczucha” dzieją się w:

- A) Krakowie
- B) Poznaniu
- C) Mikołajkach
- D) Łebie

23. Aniela, bohaterka książki pt. „Kłamczucha”, skłamała, że:

- A) interesuje się malarstwem
- B) chce zostać aktorką
- C) jest służącą Mamertów
- D) nie może mieszkać w internacie

24. Aby zapobiec nauce Harry`ego Pottera w Hogwarcie, Zgredek:

- A) uniemożliwił mu jazdę pociągiem
- B) ukrył jego książki
- C) przeszkadzał mu podczas meczu
- D) wylał jego magiczny eliksir

25. Harry Potter pokonał bazyliżka z pomocą:

- A) lusterka
- B) feniksa
- C) Tiary Przydziału
- D) miecza z rubinami

26. Adaś Cisowski, bohater książki pt. „Szatan z VII klasy”, podjął się odgadnięcia tajemnicy kradzionych drzwi, ponieważ:

- A) lubił profesora Gąsowskiego
- B) sprawa była łatwa do rozwikłania
- C) uległ czarowi panny Wandy
- D) pociągała go niezwykła przygoda

27. Adaś Cisowski zyskał przyjaźń i zaufanie kolegów, ponieważ:

- A) potrafił być dyskretny
- B) odrabiał za nich zadania domowe
- C) rozszyfrował system odpytywania
- D) pomagał im w lekcjach

28. Gdy Ania Shirley dowiedziała się o chorobie małej dziewczynki, wówczas:

- A) zatroszczyła się o swoje zdrowie
- B) przestraszyła się obowiązków
- C) zachowała się bardzo odpowiedzialnie
- D) udzieliła jej pomocy

*Na wsi dzień kładłaś, jak świętą różę
W karty powieści,
Słyszac, jak obok drzewo, a w górze
Chmura szeleści.
(„Pochwała wsi”)*

29. Fragment wiersza J. Lieberta zawiera:

- A) przenośnię
- B) epitet
- C) porównanie
- D) wyraz dźwiękonaśladowczy

30. Zastosowane środki stylistyczne sprawiają, że:

- A) wiersz jest skomplikowany
- B) myślimy o przyrodzie
- C) budzą się w nas czułość i sympatia
- D) nastrój staje się łagodny i senny

*Czy wiesz,
że...*

*Film krótkometrażowy
trwa do 22 minut.*